

Adviesnota aan de raad

Raadsvergadering: 9 november 2017
Agendanummer: 13
Team: SD
Zaaknr: 15411-2017

Onderwerp: Eigen bijdrage Wmo

Aan de raad

Inleiding

De commissie SD heeft aandacht gevraagd voor het onderwerp van de eigen bijdrage in de Wmo. Toegezegd is inzicht te verstrekken in de gegevens over zorgmijders en de effecten in beeld te brengen van de pilot die Helmond uitvoert (om de eigen bijdrage voor hun klanten verder te verlagen) voor Gemert-Bakel. Intussen hebben de PvdA en OPA een motie ingediend om in navolging van de gemeente Helmond de inkomensgrenzen voor de eigen bijdrage voor klanten in Gemert-Bakel te verhogen tot 125% van het sociaal minimum. Tijdens de raadsvergadering op 13 juli heeft uw raad deze motie aangenomen

Beslispunten

1. Instemmen met het afschaffen van de inkomensafhankelijke bijdrage Wmo per 1 januari 2018 door het percentage voor de berekening van de inkomensafhankelijke bijdrage Wmo te verlagen tot 0%.2. de extra kosten ter hoogte van € 72.180,-- structureel ten laste te brengen van de algemene middelen.

Dit onderwerp komt aan de orde in:

Commissie sociaal domein en volkshuisvesting d.d. 14 september 2017

Samenhang met eerdere besluiten en/of beleidsprogramma / raadsprogramma

Motie verhogen inkomensgrens eigen bijdrage Wmo in de raadsvergadering van 13 juli 2017

Beoogd effect

Voorkomen of terugdringen van zorgmijders

Argumenten

1.1. Inwoners die gebruik maken van individuele voorzieningen betalen op grond van de Wmo een eigen bijdrage

De hoogte van de te betalen eigen bijdrage is afhankelijk van de leefsituatie, leeftijd, het inkomen (verzamelinkomen van 2 kalenderjaren eerder, inclusief eventuele vermogensbijtelling) en de kosten van de ingezette zorg. Voor de landelijke systematiek wordt verwezen naar bijlage 1 van de gemeente Helmond.

Functie van de eigen bijdrage

- Inwoner bewust te maken van de kosten van de zorg
- Inwoners betalen naar draagkracht mee aan de zorg die zij krijgen
- Een instrument om de inzet van de eigen kracht van inwoners te bevorderen
- Wmo kent geen inkomensgrenzen of –criteria, in plaats daarvan geldt een landelijke eigen bijdrage systematiek

1.2. Er bestaan een aantal signalen dat mensen geen of minder zorg inzetten vanwege de hoogte van de eigen bijdrage.

Uit een bij de Peelgemeenten opgevraagd overzicht blijkt dat er in 2015 en 2016 respectievelijk 69 en 40 cliënten zijn gestopt met begeleiding groep (dagbesteding). Een reden zou kunnen liggen in de hoogte van de eigen bijdrage maar er kunnen ook andere redenen aan ten grondslag liggen zoals een opname of einde indicatie. Daarnaast heeft een belronde langs diverse organisaties plaatsgevonden. De resultaten zijn in bijlage 2 weergegeven. Samenvattend zijn er zeker een aantal signalen dat mensen vanwege de hoogte van de eigen bijdrage hun dagbesteding verminderen, stoppen of niet inzetten. De reden is over het algemeen niet dat mensen de eigen bijdrage niet kunnen betalen maar het oneerlijk vinden hun spaargeld hieraan te spenderen.

1.3. Naast de landelijke en lokale maatregelen die al zijn genomen, heeft de gemeente de mogelijkheid extra maatregelen te nemen om de eigen bijdrage te verlagen.

De lokale maatregelen die al door de gemeente zijn genomen:

Hardheidsclausule

In de situaties waarin weigering van Wmo zorg vanwege de hoogte van de eigen bijdrage leidt tot een ongewenste situatie, kan de gemeente het CAK opdracht geven om op basis van de hardheidsclausule af te zien van inning van de eigen bijdrage. Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden tussen mensen die afzien van de zorg omdat ze de eigen bijdrage niet willen betalen en mensen die vanwege persoonlijke omstandigheden de eigen bijdrage niet kunnen betalen. Het toepassen van de hardheidsclausule vindt alleen in het laatste geval plaats zodat hierdoor ook echt maatwerk kan worden toegepast.

Minimabeleid

In het kader van het armoedebelief wordt door het CAK bij onze klanten met een minimuminkomen geen eigen bijdrage geïnd. Deze klanten worden wel een eigen bijdrage opgelegd maar zij ontvangen een zogenaamde nulfactuur. Klanten die op basis van hun verzamelinkomen niet in aanmerking komen voor de nulfactuur, maar feitelijk wel een inkomen hebben op minimumniveau kunnen in aanmerking komen voor bijzondere bijstand voor de eigen bijdrage.

Landelijke aanpassingen per 1 januari 2017

Landelijk zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd in de eigen bijdrage systematiek:

Voor alle niet AOW-gerechtigde meerpersoonshuishoudens;

- de maximale periodebijdrage van € 27,80 per vier weken (€ 361,40 per jaar) wordt afgeschaft,
- het percentage voor de berekening van de inkomensafhankelijke bijdrage wordt verlaagd van 15% naar 12,5%,
- de inkomensgrens waarboven de bijdrage van 12,5% verschuldigd is, wordt verhoogd

van € 28.177,- naar € 35.000,-.

Voor alle overige huishoudens die een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening betalen:

- wordt de maximale periodebijdrage van € 19,40 voor eenpersoonshuishoudens en € 27,80 voor meerpersoonshuishoudens, gelijkgetrokken en verlaagd naar € 17,50.
- wordt de procentuele bijdrage eveneens verlaagd van 15% naar 12,5%.

Voor de inkomsten die de gemeente daardoor missen worden zij gecompenseerd via het gemeentefonds (landelijk € 50 miljoen).

Opbouw eigen bijdrage klanten Gemert-Bakel

Uit gegevens van het CAK blijkt dat op dit moment, bij toepassing van de lokale en landelijke maatregelen, 71 % van de klanten uit Gemert-Bakel géén of de minimale eigen bijdrage ad € 17,50 per zorgperiode betaalt. Het restant betaalt daarnaast een inkomensafhankelijk deel.

Mogelijke extra maatregelen die de gemeente kan nemen om de eigen bijdrage te verlagen

- verlaging van het vaste periodebedrag
- verhoging van de inkomensgrenzen
- verlaging van het percentage voor berekening van de inkomensafhankelijke bijdrage

1.4. De gemeenteraad heeft op 13 juli 2017 de motie van de PvdA en OPA aangenomen om in lijn met het beleid van de gemeente Helmond de eigen bijdrage te verhogen tot 125% van het sociaal minimum.

De gemeente Helmond heeft eerder dit jaar besloten tot het ophogen van de inkomensgrens voor de inkomensafhankelijke bijdrage met 25% voor alle klantgroepen. De motie komt daarmee niet overeen met het beleid van de gemeente Helmond. De inkomensgrenzen die het CAK hanteert liggen namelijk hoger dan het sociaal minimum zoals in de motie omschreven. Het verhogen van de inkomensgrenzen tot 125% van het sociaal minimum, zoals de motie luidt, heeft daarom geen/nauwelijks effect op de te betalen eigen bijdrage.

De effecten van de pilot in Helmond om de inkomensgrenzen met 25% te verhogen zijn nog niet inzichtelijk. Wel is duidelijk dat de mensen met een modaal/hoog inkomen gemiddeld 25% minder eigen bijdrage gaan betalen waarbij de mensen met een modaal inkomen er relatief meer van profiteren dan mensen met een hoog inkomen. Het is nog maar de vraag of deze maatregel daadwerkelijk zal leiden tot het voorkomen van zorgmijders. Deze maatregel zou de gemeente Gemert-Bakel een bedrag van € 64.136 gaan kosten.

1.5. In de lijn met de gemeenteraad om de eigen bijdrage te verlagen om zorgmijders te voorkomen en in het verlengde van de genoemde motie, stelt het college voor om per 1 januari 2018 de inkomensafhankelijke bijdrage in het geheel af te schaffen, zodat voor iedereen de vaste lage eigen bijdrage geldt van € 17,50 per zorgperiode. Het percentage voor de berekening van de inkomensafhankelijke bijdrage wordt daarmee op 0% gezet. Armoedeparameters blijven overeind.

De grote voordelen ten opzichte van andere maatregelen zijn:

- Het afschaffen van een inkomensafhankelijke bijdrage schept duidelijkheid en inzicht voor alle klanten en de uitvoering. Er is bij de aanvraag van de voorziening al duidelijkheid over de hoogte van de eigen bijdrage. Iedereen betaalt evenveel (m.u.v. mensen met een minimuminkomen, zij blijven gebruik maken van de armoedeparameters en betalen geen eigen bijdrage) en het voorkomt verwijzingen naar de rekentool van het CAK en onduidelijkheden. Iedereen weet op voorhand waar men aan toe is.
- Voorkomen wordt dat mensen vanwege de hoogte van de eigen bijdrage de zorg mijden of verminderen.
- De uitvoering, maar ook verwijzers zoals dorpsondersteuners en cliëntondersteuners

worden minder belast met vragen en gedoe rondom de eigen bijdrage.

- Deze maatregel wordt al toegepast in de gemeente Leerdam en krijgt de volledige steun van staatssecretaris Van Rijn.

Kanttakeningen

- De uitgangspunten van de eigen bijdrage, zoals onder 1.1. genoemd, worden losgelaten. Mensen betalen immers een vaste eigen bijdrage en dragen niet langer naar draagkracht bij aan de ondersteuning. Met het afschaffen van de inkomensafhankelijke bijdrage verdwijnt ook deels het instrument om de inzet van de eigen kracht van inwoners te bevorderen, één van de belangrijkste uitgangspunten binnen de kanteling van de Wmo.

- Voor de doelgroep meerpersoonshuishouden niet-AOW gerechtigd is als gevolg van de landelijke maatregelen de vaste eigen bijdrage al op nul gezet. Het is niet mogelijk om lokaal de vaste eigen bijdrage voor deze doelgroep weer in te voeren. Zij betalen in deze situatie dus geen enkele eigen bijdrage meer.

- Een aanzuigende werking van mensen die een Wmo-voorziening aanvragen. Zij hoeven immers maar een lage vaste eigen bijdrage te betalen. Dit zal hoogstwaarschijnlijk effect hebben op de uitvoering (meer aanvragen) en de kosten van de voorzieningen.

Financiën

De totale verwachte kosten van de voorgestelde maatregel bedragen € 130.180 op jaarbasis. Met aanneming van de motie uit de raadsvergadering van 13-7-2017 is hiervoor € 58.000 structureel beschikbaar gesteld. Dit bedrag is verwerkt in de meerjarenbegroting 2018-2021, vaststelling hiervan zal plaatsvinden in de gemeenteraadsvergadering van 9-11-2017. Structureel is nog een extra bedrag nodig van € 72.180,-- welk bedrag ten laste kan worden gebracht van de algemene middelen.

Vooralsnog valt niet aan te geven hoe hoog de kosten daadwerkelijk gaan worden, er zal waarschijnlijk een extra beroep op het budget voor Wmo voorzieningen ontstaan door invoering van de maatregel. Het betreft een opheffing van de Wmo. Gezien de overschotten binnen de Wmo van afgelopen jaren lijkt invoering verantwoord maar binnen het totaal van de 3D's bestaat nog onzekerheid en zijn er waarschijnlijk tekorten met name voor Jeugd.

Jaar	Overschot Wmo	Tekort/overschot op de 3D's (Jeugd/Wmo/Participatie)	Egalisatiereserve Sociaal Domein
2015	€ 889.000	€ 2.422.000	€ 1.900.000
2016	€ 677.000	-/- € 1.114.000	€ 786.000
2017	onbekend	onbekend	onbekend

Mocht aan het einde van het jaar blijken dat de kosten niet binnen het totaal van de 3D's kunnen worden opgevangen ondanks het voorstel dat deze extra kosten kunnen worden gedekt ten laste van de algemene middelen, dan wordt er in de jaarrekening 2018 een beroep gedaan op de egalisatiereserve Sociaal Domein. Het restant van de reserve bedraagt na vaststelling van de jaarrekening 2016 € 786.000 en is bestemd voor toekomstige tekorten. Op dit moment is onbekend of aanspraak op de egalisatiereserve wederom het geval zal zijn bij vaststelling van de jaarrekening 2017. Peelgemeenten heeft nog geen prognose over de budgetten 2017 afgegeven waardoor onbekend is hoe hoog de aanspraak op de egalisatiereserve zal zijn.

Via de Wmo-monitor van het CAK is berekend wat voor de gemeente de extra kosten bedragen voor het doorvoeren van deze maatregel. Uit bijlage 4 (overzicht Wmo-monitor CAK) blijkt dat de extra kosten € 130.180 (€ 210.774 -/- € 80.594) bedragen ten aanzien van de landelijke maatregelen die al zijn genomen. De cijfers zijn gebaseerd op de meest

recente gegevens, te weten de klantaantallen tot en met zorgperiode 4-2017.

Communicatie

Bij positieve besluitvorming in de gemeenteraad en in werking treden van de maatregel per 1/1/'18 wordt eind van dit jaar aandacht besteed in een publicatie op de Wmo-pagina in de gemeenterubriek. Daarmee gaat informatie ook naar overige media en komt deze ook online beschikbaar.

Ook zal het team SD het formeel en informeel netwerk inlichten zoals Wmo-consulenten, dorpsondersteuners en cliëntondersteuners. Zij dienen op de hoogte te zijn van de wijziging om vragen te kunnen beantwoorden.

Uitvoering

Na besluitvorming zal het CAK worden gevraagd om de parameters voor de gemeente Gemert-Bakel per 1 januari 2018 aan te passen. Ook zal het aangepast beleid na besluitvorming formeel worden vastgelegd in de Verordening maatschappelijke ondersteuning Peelgemeente Gemert-Bakel.

Bijlagen

1. systematiek eigen bijdrage
2. Overzicht signalen zorgmijders
3. Financiële effecten verhoging inkomensgrens met 25%
4. Financiële effecten verlaging percentage voor de berekening van de inkomensafhankelijke bijdrage Wmo tot 0%

Ter inzage gelegde stukken

n.v.t.

Gemert, 5 september 2017
het college van burgemeester en wethouders,
de locosecretaris,

de burgemeester,

A. van de Voort

M. van Veen